

CSALÁDOM TÖRTÉNETE A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚBAN

A témára természetesen a családom ihletett, Fenyősi Erika néni és az izgalmas történelem órák, és nagyon érdekelt a téma.

Először is nagyjából el szeretném magyarázni, hogy mégis kikről fogok szót ejteni. Először a mamám édesanyjának a családjáról szeretnék mesélni. Hogy el tudjátok képzelni, egy családfával ábrázolom. Az üknapámról, Fuchs Rudolfról és ükanyámról, Hoffmann Annáról lesz szó.

Fuchs (fuksz) Rudolf : élt 1914–1976 között

Sváb nemzetiségű, Szederkényből származó magyar katona. 1942-ben a második magyar hadseregben harcolt a Don-kanyarnál, amit comblövés árán, de túlélte. Orosz hadifogságba került és végül 1948-ban tért haza, de addigra házukat, gazdaságukat, megélhetésüket elvesztették, mindent újra kellett kezdenie. Nem volt semmije, mindent elveszített, de családja szeretettel várta haza. Az akkor 5 éves dédnagymamám emlékei szerint egy szederkényi falusi rendezvényen a színpadon egy dallal üzent édesapjának.

Felesége, Hoffmann Anna, akit én még ükmamámként ismertem, 1944-ben az oroszok elől menekülve Szederkényből a Vokányban élő nővéréhez kényszerült két kislányával és idős

szüleivel. Nővére még a háború elején elvesztette a férjét és pici fiával élt a tulajdonában lévő hengermalomban. A családnak öt nő tagja – köztük két kislány és az idős nagymama – és két férfi tagja – az idős nagypapa és a hároméves kisfiú – volt. A család ellátása így zömmel a nőkre hárult.

A háború alatt egyszer próbáltak visszatérni szederkényi otthonukba, de az oroszok útközben kirabolták őket, kocsijukat, lovaikat elvették, a magukkal vitt ágyneműt a sárba dobták, így gyalog tértek vissza Vokányba. A háború után nagyon sok nőt vittek el Gulágra, ezért végül ottmaradtak Vokányban, ahol biztonságosan újra tudták kezdeni az életüket.

Amikor a front Vokányba ért, a földjükbe gödröt ástak, és abban vészelték át a legborzasztóbb napokat. A felnőtt nők bekormozták arcukat, hogy idősebbnek nézzenek ki, és ne keltsék fel az orosz katonák figyelmét. Amikor a katonák el akarták vinni tyúkjait, az idős szépnagymamám ellenállt. Az oroszok fegyvert fogtak rá, kis híja volt, hogy meg nem halt. Ebben az időszakban nagyon nehéz volt nőnek lenni. A család túlélésének minden terhe a nők vállán volt.

És most áttérnék a családom másik felére. Mamám édesapjának családfájára. Itt Nesz Engelbertről szeretnék többnyire beszélni, a másik ükpapámról.

MAMÁM ÉDESAPJÁNAK CSALÁDFÁJA

Nesz Engelbert: élt 1902–1981 között

Német származású de magát magyar nemzetiségűnek valló hazafi, aki sváb származása ellenére aktív tagja volt a Hűséggel a Hazához mozgalomnak, ami a Hitler mellett politizáló volksbund mozgalom ellen jött létre.

A második világháborúban katonaként nem harcolt. Mivel megtagadta a német hadseregbe a besorozását, munkaszolgálatra kényszerítették, Sopronban, lövészárkok ásására.

Mivel népszámláláskor németajkúnak, de magyar nemzetiségűnek vallotta magát, ezért a háború után a svábok kitelepítésekor, 1947 augusztusában az utolsó transzporttal őket is kitelepítették otthonukból és hazájukból, két gyerekkel és az idős nagyszülőkkel.

A kitelepítés: először Németország orosz zónájába telepítették őket, ahol az ottani földműves parasztokhoz kerültek szolgálóként, és ott éltek egy évig. A két kisfiú (dédipapám és testvére) 12-14 évesen kerültek ebbe a borzalomba. Ezért úgy döntöttek, megpróbálnak hazaszökni, először a nyugati zónába szöktek, onnan Ausztriába, és onnan haza. Ezt az utat mind gyalog tették meg.

Az üknagymamám, Vogelstaller Anna: élt 1915–1992 között

Nagyon korán, még 12 évesen elvesztette édesanyját a skarlát járványban, és húga, Róza is ebben a betegségben hunyt el. 16 évesen ment férjhez ükapámhoz, Nesz Engelberthez. Házasságukból két fiú született, a nagyobb fiút, dédnagypapámat (Vili papa) papnak szánták, és a Piusz gimnáziumba járatták. Egy évvel fiatalabb öccse már kisgyermekként is nagyon zeneszerető volt, hamarabb tanult meg harmonikázni, mint írni. Kitelepítésük végett vetett ennek az „idilli” korszaknak, és a túlélés lett életük célja, amiben üknagyanyám rendkívüli kitartása volt legfőbb támaszuk. Elmesélték, hogy sokszor kényszerültek arra, hogy az őszi betakarítást követő időben a földeken megmaradt fagyos krumplit egyék vacsorára. Üknagymamám szerint a Magyarországra való hazatérést először akkor élték át, amikor Vokányba gyalogolva, útközben, Áta határában, egy horvát nemzetiségű földműves megosztotta velük fehér kenyerét.

Kis érdekesség: minden ember max. 20 kg csomaggal települhetett ki otthonából, ebből az egyik 20 kg a dédipapám testvérének a harmonikája volt, amit egész úton magával cipelt. A harmonika segítségével a zene tartotta bennük a hosszú út során a lelket. A harmonika épségben hazaért, és még máig is a családunk ereklyéje maradt. Így kezdődött a családom zenei története. Én személy szerint nagyon szeretem ezt a történetet, mert így megtudtam, miből fakad az én zenei szeretetem is.

Ez egy egészen szép végezetű történet, kevesebb borzalommal. Nagyon sok családnak sokkal rosszabb a története, szerencsésnek érzem magam, hogy ennek a családnak a része lehetek, hálás vagyok, hogy az én ükanyáimat nem vitték el az oroszok málenkij robotra (Gulágra), hálás vagyok, hogy dédszüleim hazaszöktek, és én magyarként élhetem az életem.

Kovács Anna Zsófia

(Felkészítő tanár: Fenyősi Erika, Jurisics Utcai Általános Iskola, Pécs, 2021)